

Sagu.

På den Fytlämpåå hemman tillhöriga delen af Myllymäki backe vid Salmi by i Sagu socken hittades i September 1908 vid sandgrävning några stycken af brons från vikingatiden, nämligen 2 armringar = Hecksman-Hinkel, *Vorgeschichtliche Altertümer* 51₂₂; en armring = loc. cit. 51₂₀; en armring = loc. cit. 51₁₃; en fragmentarisk armring = Aspelin, *Antiquités* 2024; ett ringspänne = Hecksman-Hinkel 40₁₃; ett linarmått spänne närmast likt = loc. cit. 45₆; ett reu-ändbeslag; en lerkärlsbit; en smått bronsklump. (Stat. 5204: 1-9).

Hemmanets intelligenta förre ägare, landbrukaren Salmi-
nen, var insiktsfull nog att genast sända ett meddelande om
fyndet till de finska tidningarna i Åbo hvarigenom saken
kom till statsarkeologus kännedom. Euligt dennes önskan
reste jag till Sagu samt inlöste fyndet för 16 Suf. för museets
räkning.

Myllymäki backe, på hvilken fyndet hade gjorts, är en af de
många klipplöjder, som ge åt landskapet i Sagu socken dess
vackra, oivärlande karaktär. Den ligger cirka 3,1 km fjägel-
vägen W N från Sagu kyrka och höjer sig enligt den ryska
topografkartan cirka 34 m öfver hafsytan och cirka 25 m öfver
den här på kort afstånd förbiflytande åns vänstra strand.
På den nedre delen af Myllymäkis sydöstra sluttning ligger
Salmi by, ett halft dussin boningshus jämte därtill hörande
uthus.

På backens högsta, kala topp står en väderkvarn, ett stycke
lägre ner i SW lig riktning en annan. Myllymäkis västra
sida är terrasserad med branta stup och längsluttande med
barstog bevuxna afsater. Af ungefär samma beskaffenhet, men
icke stogbevuxen är den norra sidan. Lättast tillgänglig är

backen från öster och söder där sluttningarna äro jämnare och gräsbevuxna, med här och där upptrickande bärgsknallar.

Det var på den östra sluttningen, mellan två ämne sador, ungefär på backens halva höjd, som de oöfvan nämnda sakerna hittades, då man gräde sand. Sedan fyndet kommit i dagen hade dock hemmansägaren E. Rantanen förbjudit hvarje vidare grävning i denna sandtäckt. Vid min aukomst var gropen ungefär 8 m lång och 5 m bred; man hade således redan kommit förstå ett icke så litet område, som synbarligen hade innehållit brandgrävar. Sedan jag tagit en kartkiss öfver sandtäkten och dess närmaste omgifningar, lät jag sälla den orörda sanden och jorden på gropens botten samt undersökte dess kanter. Under sällningsarbetena hittades brända ben samt små fragment af brons- och järnföremål från vikingatiden, nämligen: små fyrkantiga rembeslag, en bit af en fingerring (?) en bit af en ked, fragmentariska ringar, en bit af en arming (?) en märla, m. m. af brons; en fragmentarisk näl från ett spänne, 4 spikar, en klinknagel och en märla af järn; en lerpärda och 2 glaspärlor; en bit af en benkam, hättänder, kol m. m.

Under grävningsarbetena gjordes följande fynd: i den ungefär 15-20 cm tjocka svarta kulturjord, som trädde fram under torven och låg öfver ett orört lager af morännsand: en bit af en tornad halsring; ett eldstäl = Aspelin, Antiquités 1380; en bjältra af brons = Hackman - Heikel, Vorgeschichtliche Altertümer 55; en bit af en bronsked; bitar af ett doppskeformigt föremål af brons; två rembeslag af brons; en liten järnring, en klinknagel; ett antal skärpor af oornejade lerkärl samt brända ben. De framgrädda och vid siktning hittade brända benens sammanslagda vikt utgör 89 gr. Fyndens äro katalogiserade och afbildade i museets katalog under nr 5204: 10-42.

Medan sällningsarbetet pågick, gräde jag försöksvis något litet

med en punktkokknif och en arkeologspes på olika ställen på den östra sluttningen i jorden och hittade alltid strax under torvoen brända bensmilor, hvaraf framgår att öfver hela den mellersta delen af denna sluttning ett brandgraffält har utbredt sig. Gräfningsgarna på Myllymäki borde vid lämpligt tillfälle fortsättas. Om tidigare fynd på Myllymäki se J. Rinnes berättelse från 1906 samt museets katalog 4810: 3.

Forulämningar i närheten af Myllymäki.

Den dal, öfver hvilken Myllymäki höjer sig, har möjligen ännu under vikingatiden, då graffältet på denna backe begagnades bildat en hafsvik. Därpå tyder dess ringa höjd öfver hafvet, som vid foten af Myllymäki utgör blott 4,5 m. Ett stycke N om Myllymäki är dalen ända till 1 km bred; mellan nämnda backe och höjderna på den motsatta stranden tränger den ihop sig för att mera söderut åter utvidga sig.

I denna smalare del af dalen finnas flera andra forulämningar, af hvilka jag här nedan blott vill nämna dem som jag under min korta vistelse på orten har varit i tillfälle att besöka (a - c). Om det på de närbelägna höjderna finnas flera forunninen, kan jag icke uppgifva.

- a) Ungefär 350 m N N W från Myllymäki ligger på den lilla äns högra strand det s. k. Suunaväski, en skogbevuxen cirka 38 m hög (öfver hafsytan) klipphöjd, som stupar mycket brant, ställvis lodrätt ner mot N W och O och endast på södra sidan är lättare tillgänglig. Den finnes icke upptagen i Hj. Appelgrens förteckning af finska fornborgar. Om på Suunaväski finnas rester af gamla befästningar, och jag ej i tillfälle att taga reda på.
- b) Cirka 300 m N om Suunaväski och cirka 530 m N om Myllymäki ligger det s. k. Lautakankareemäki, en långsträckt låg klipphöjd, på hvars södra hälft finnas några trädgrupper mellan bärgsknallar och med något gräs bevuxna betesmarker, me-

dan på den norra delen resa sig lantankare - hemmans äbygg-
nader. Även här skola tidigare förhistoriska fynd hafva blifvit gjorda!

1) Små försöksgrävningar med punktkotruifven på backens gräsbevux-
na sluttningar både S och N om dess kala topp bragte brända
benskärfor i dagen. Således äfven här ett grafvält. På hvardera sidan
om en liten bastu, som står på backens nordvästra ända, finnes en
liten gräsbevuxen hög; den ena 2) belägen väster om bastun är
5 m i tvärmått, den andra 3) öster om bastun 4 m; förmodligen
grafhögar.

c) Ungefär 850 m NO från Myllymäki ligger som en holme i
den här något bredare dalstätt en låg klippig kulle, på
hvars nordöstra del man lärmat kvar en liten stogsdrunge, men
hvilken för öfrigt är kalluggen. Sluttningarna äro gräsbevuxna med
här och där framstickande bärgrusvallar. Denna kulle, kallad Säk-
Käränkankare, synes hafva varit bebodd under järnåldern eller
åtminstone blifvit beqvad som grafvält. På norra kanten af dess
sydvästra del finnes ett jordblandadt stenöse och nedför dess
sydöstra sluttning äro större stenar lagda i en lång rad efter
hvarandra. Grafhögen borde marast ~~småligast~~ möjligt undersö-
kas, emedan den enligt förre hemmansägaren Palmireus
uppgift redan varit utsatt för ett försöke till överkan.

Helsingfors i april 1909.

Alfred Hackman.

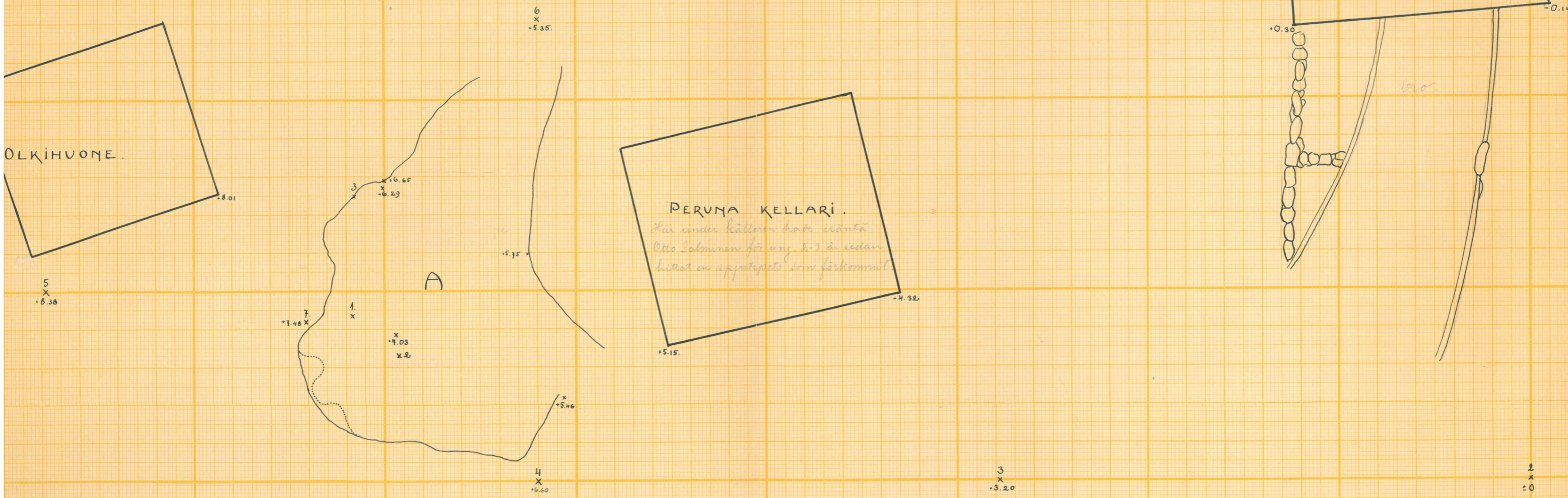
OSA POLTTOKALMISTOA

MYLLYMÄELLÄ KYLÄNPÄÄN TALON MAALLA

SAUVON PITAJAN SALMEN KYLÄSSÄ.

A. SAVIKVOPPA, JOSTA ESINEET
V.H.M. 5204:1-9 LÖYDETTIIN.

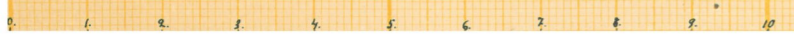
KARTOITTI A. HACKMAN V. 1908.

3 desmanbotten, lämningar af en kolmila,
sär isäntä Otto Salminen hittat 2 spjutspets
sar; en i Åbo museum

Skala.

Saqui.

2993

7. Linnamäki (a) och Lautakankarenmäki (b)
sedda från SSW, från Hyllymäki vid Salmi by.

3007

9. Lautakankarenmäki (a) sedd från S från
Linnamäki.

2994

8. Linnamäki sedd från

L. 136

A. Hackman 1908.

3009

10. Lautakankareenniemi sedd från S, från Simaniemi.

3010

11. Grafhög (?) på Lautakankareenniemi nordvästra ändan.

Sagu.

2996

29975

12. Utsikt från den vid Salmi by belägna Myllymäski - backens
topp åt O; a Säkäränkankare; b Rovaltoby.

14. I mitten Säkäränkankare, ungefär
1,9 km NW från Sagu kyrka

L. 136.

A. Hackman 1908.

Sagu.

3002

13. Grafhög på Säkkränkankares sydvästra ända, sedd från S.

3001

14. I mitten Säkkränkankare, ungefär 1,9 km NW från Sagu kyrka.

3000

15. Grafhög på Säkkränkankares sydvästra ända, sedd från S.

Sagu.

2999

16. Säleköränkankares sydöstra sluttning; mellan de båda karlarna en lång stensättning. Stället ligger ungefär 1,9 km fägelvägen NW om Sagu kyrka.

Lagu.

РЕПРОДУК. 62257

2989

2990

Stor rund stensättning med brandgrafvar på prästgårdshacken; den norra
del undersöktes år 1902 af Dr Hj. Appelgren (jfr. H. M. 4162).

A. Hackman 1908.

Utsikt öfver Remar-å dalen med ²⁹⁷⁴
Remarviken i fonden.

Botten af ett förstördt stenrummel i ²⁹⁹²
skogen N O från Sagu prästgård.

Botten af ett förstördt stenrummel i skogen ²⁹⁹¹
N O från Sagu prästgård.

3006

1. Salmi by och Myllymäki, sedda från NO.

3004

2. Salmi by och Myllymäki, sedda från NO.

Sagu.
Salmi by.

2997

3. Salmi by och Myllymäki från NO, vid x sandtäkten,
i hvilken fynd från yngre järnåldern gjordes (jfr. H. M. 5204).

L. 136.

A. Hackman 1908.

3003

4. Myllymäki sett från N.W.

3008

5. Utsikt från Myllymäkis topp ut S.O.

Saga
Salmi by.

2998

6. Sandtåkten på Myllymäki, i hvilken fynd från yngre järnåldern gjordes (jfr. H. M. 5204), sett från S.

A. Hackman 1908.